

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ
ТА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет- конференції
молодих учених та здобувачів освіти**

«Актуальні проблеми фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук»

20 ЖОВТНЯ 2025 РОКУ

м. Харків - 2025

Conclusions. Phrasal verbs are an important part of daily communication in physical therapy. They help therapists give clear and understandable instructions, guide movements safely, and motivate patients during rehabilitation. Using expressions like sit up, lie down, warm up, and keep up makes exercises easier to follow and reduces the risk of errors or injuries.

Furthermore, phrasal verbs create supportive environment, which helps patients feel more confident, engaged, and willing to participate actively in therapy. Their use improves both patient understanding and adherence to therapy programs, contributing to more effective rehabilitation.

In general, mastering commonly used phrasal verbs enhances the professional competence of physical therapists, making communication more efficient and improving the overall success of the rehabilitation process.

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО СПОСОБУ НОВОУТВОРІВ ЗА ЧАСІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Сіренко Д. С., Берестова А.А.

Науковий керівник: Берестова А.А.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

sirenkodarya007@gmail.com

Вступ. Мова як динамічна система постійно реагує на соціальні, політичні та історичні події, а в умовах війни ці процеси набувають особливої інтенсивності. Мова функціонує як живий організм, перебуваючи в постійному русі. Російсько-українська війна стала потужним каталізатором появи нових слів та переосмислення вже відомих лексем, що зумовило підвищену продуктивність лексико-семантичного способу словотвору. Словотворення відбувається як на ґрунті питомих, так і запозичених мовних ресурсів. Саме деривація дозволяє швидко й виразно позначати нові явища й події за допомогою відомих слів, які отримують новий зміст. Такі лексеми, як «кіборг», «бавовна», «чорнобаївка», «паляниця», «ватник», «зрадофіл» чи «русня», стали не лише елементами повсякденного мовлення, але й символами опору, ідентичності та консолідації українського суспільства. Вони виконують подвійну функцію: з одного боку, номінативну — називають нові явища й ролі, а з іншого — символічну та емоційно-оцінну, адже здатні відображати ставлення народу до війни, ворога чи власної боротьби. Дослідження продуктивності лексико-семантичного способу новоутворів у період війни є актуальним не лише з лінгвістичної точки зору, а й з

культурологічної та соціальної, оскільки воно дозволяє простежити мовні механізми формування нової національної ідентичності та колективної пам'яті українців.

Мета дослідження. Метою дослідження є виявлення та аналіз особливостей функціонування лексико-семантичного способу творення новоутворів у період російсько-української війни, визначення їх ролі у формуванні сучасного українського мовного простору та дослідження їхнього впливу на розвиток національної ідентичності й колективної пам'яті.

Матеріали та методи. Матеріалами для дослідження слугували лексеми та новоутворення, що з'явилися в українському мовному просторі під час російсько-української війни. Основними джерелами збирання фактичного матеріалу стали тексти українських засобів масової інформації, соціальні мережі, інтернет-меми, публічні виступи військових і політичних діячів, а також усне повсякденне мовлення. Джерелом для з'ясування первинного значення новотворів використано електронну версію тлумачного «Словника української мови» в 11 томах: <http://sum.in.ua>.

Для досягнення мети дослідження застосовано такі методи:

- *описовий метод* – для фіксації та класифікації нових лексичних одиниць, утворених лексико-семантичним способом;
- *метод семантичного аналізу* – з метою з'ясування механізмів переосмислення значень відомих слів;
- *порівняльний метод* – для зіставлення первинного та нового значення лексем;
- *контекстуально-інтерпретаційний метод* – для визначення функцій новоутворів у різних типах текстів;
- *узагальнення результатів* – для виявлення тенденцій розвитку сучасної української мови в умовах війни.

Поєднання цих методів дало можливість простежити, як саме лексико-семантичний спосіб словотвору відображає соціальні й культурні зміни, зумовлені війною, та сприяє формуванню нових символів і смислів у національній мовній картині світу.

Результати дослідження. У процесі дослідження встановлено, що лексико-семантичний спосіб словотвору під час російсько-української війни виявився одним із найпродуктивніших механізмів оновлення української лексики. Новоутворені слова та переосмислені значення відображають не лише реалії війни,

а й емоційний стан суспільства, його прагнення до самозахисту та збереження ідентичності.

Одним із проявів цього процесу стала зміна значення побутових слів. Так, знайомі явища отримали нові смисли: «бавовна» тепер означає вибух, «пташка» – дрон, «сітка» – маскувальна сітка. Це свідчить про мілітаризацію повсякденної лексики. Значна частина нових лексем набула метафоричного або символічного забарвлення: «кіборги» позначають українських захисників Донецького аеропорту, «чорнобаївка» стала символом постійних поразок ворога, а «пекельна сотня» – бойовий підрозділ, що завдає значних втрат.

Водночас з'явилися іронічно-зневажливі новоутворення, спрямовані на ворога, такі як «ватник», «русня», «орки», що відображають негативне ставлення до агресора та виконують функцію мовної зброї. Паралельно розширюється значення суспільно-соціальних слів: «волонтер» тепер асоціюється з людиною, яка допомагає армії, а «кухар» – зі символом тилової підтримки.

Формуються також маркери ідентичності, що допомагають визначати «свій–чужий»: слова «паляниця», «зрадофіл», «ждун» стали індикаторами суспільної єдності та засобами розпізнавання ворога.

Отримані результати підтверджують, що лексико-семантичний спосіб творення нових слів у воєнний час не лише задовольняє комунікативні потреби суспільства, але й виконує важливу культурно-ідентифікаційну функцію, формуючи символічний простір спротиву та колективної пам'яті.

Висновки. Дослідження показало, що лексико-семантичний спосіб творення нових слів під час російсько-української війни виявився надзвичайно продуктивним. Завдяки цьому механізму українська мова швидко адаптувалася до нових реалій, відображаючи як конкретні військові явища, так і емоційний стан суспільства, його прагнення до самозахисту та солідарності. Війна спричинила мілітаризацію повсякденної лексики, активне використання метафор і символів, а також появу іронічно-зневажливих назв для ворога, що виконують функцію мовної зброї. Крім того, значно розширилося значення суспільно-соціальних слів, а нові маркери ідентичності слугують засобом визначення «свій–чужий» і підкреслюють культурно-ідентифікаційну роль мови. Отже, лексико-семантичний спосіб словотвору в умовах війни не лише задовольняє комунікативні потреби, але й формує символічний простір супротиву, підтримує колективну пам'ять і сприяє консолідації суспільства.

Список використаних джерел:

1. «Словник української мови» в 11 томах: <http://sum.in.ua>

2. Оперативний ЗСУ. URL: <https://t.me/operativnoZSU>, 07.10.2025

TERMINOLOGY OF THE CIVIL PROTECTION SERVICE

Stepanenko D. V.

Scientific advisor: Lytvynenko O. O.

National University of Civil Protection of Ukraine, Cherkasy, Ukraine

lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua

Introduction. International rescue operations require a unified terminology. English, as one of the most widely spoken languages in the world, often becomes the language of international communication in such situations. The rapid development of technology and equipment, often developed in English-speaking countries, comes to us with English names. Often, anglicisms are perceived as more modern and prestigious, which can encourage people to use them in professional communication.

Purpose of the study. Studying civil service terminology helps individuals understand the specific language and concepts used in government operations and public administration. It ensures clear communication, compliance with procedures, and effective functioning within civil service systems. This knowledge is essential for those preparing for civil service exams or working in public sector roles.

Materials and methods. The research has been carried out on the material of the civil service terminology used in the professional sphere, in the textbooks, and manuals, in the Standard of Civil Service.

Research results. The terminology used by rescue personnel plays a crucial role in ensuring rapid, accurate, and effective coordination of actions during emergency situations. The use of standardized language helps to prevent confusion, particularly under high-stress conditions. The foundation of this terminology consists of standardized concepts, which may be international in scope (e.g., INSARAG, ICAO, IFRC) or national, as defined by the official directives of the State Emergency Service of Ukraine (SESU).